

Перелік запропонованих визначень терміна «публічні закупівлі» дозволяє зосередити увагу на основних його ознаках, у тому числі й як об'єкта управлінського обліку:

- замовниками товарів (робіт, послуг) є державні органи, територіальні громади, об'єднані територіальні громади та ін.;
- придбання товарів (робіт, послуг) здійснюється безпосередньо за рахунок бюджетних коштів;
- придбання товарів (робіт, послуг) має передбачати дотримання принципу максимальної економії та добросовісної конкуренції;
- придбання товарів (робіт, послуг) має бути прозорим і здійсненим через інформаційно-комунікаційну систему з дотримання конкурентної процедури електронних закупівель на умовах, визначених чинним законодавством України.

Виділені ознаки, дозволяють охарактеризувати публічні закупівлі як процес придбання товарів (робіт, послуг), які мають відповідати технічним стандартам та мають обов'язково пройти низку стадій із моменту прийняття рішень замовником щодо нагальної потреби в товарі (роботі, послугі) до підписання договору про закупівлю з переможцем та контролем за виконанням основних умов даного договору.

Отже, на наш погляд, під категорією «публічні закупівлі» варто розуміти публічний процес взаємодії замовника із учасниками торгів щодо прозорого придбання товарів (робіт, послуг), який передбачає визначення потреби у товарі (роботі, послугі), проведенні процедури електронних закупівель за бюджетні кошти згідно із законодавством, підписанні договору про закупівлю та контроль за повним виконання всіх його умов. Запропоноване визначення є більш змістовним і повним, а головне, воно зосереджується на основних стадіях здійснення процесу купівлі товарів (робіт, послуг) за бюджетні кошти. До того ж розгляд публічних закупівель як об'єкту управлінського обліку дозволяє сформулювати інформаційну базу для проведення закупівельних процедур і проведення аналітичних досліджень щодо ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях проведення закупівель.

Список використаних джерел: 1. Про публічні закупівлі: Закону України від 25.12.2015 № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>. 2. Псьота В.О. Публічні закупівлі як комплексний об'єкт для потреб управлінського обліку у державному секторі. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 3(89). С. 145-152. 3. Оврамець Ю. Поняття та сутність «публічних закупівель» в адміністративному праві України. *Право. Людина. Довкілля*. 2017. № 264. С. 185-194. 4. ЗDIRKO Н. Публічні закупівлі в Україні: історичний аспект становлення та розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 48/3. С. 139-147. 5. Кравець І., Іванюк О., Трушковський В. Теорія та практика публічних закупівель. *Ефективна економіка*. 2021. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/> 6. Новаковець В. М. Фінансово-правовий механізм регулювання державних закупівель: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2012. 252 с.

УДК 657.471

Л. О. Дорошенко, здобувачка вищої освіти

Науковий керівник: **О. Ю. Акименко**, канд. екон. наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК БРАКУ У ВИРОБНИЦТВІ СПОРТИВНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Ключові слова: бухгалтерський облік, спортивна продукція, рахунок, брак у виробництві, зовнішній брак, внутрішній брак.

У процесі виробництва спортивної продукції можуть виникнути умови, відповідно до яких буде виготовлена продукція, яку не можна використовувати за її прямим призначенням і яка потребує нагального доопрацювання. У бухгалтерському обліку це ідентифікується як брак у виробництві, який передбачає понесення підприємством додаткових витрат на виправлення виявлених невідповідностей технічним нормам. Забезпечення належної організації обліку браку у виробництві спрямоване на виявлення всіх необхідних витрат, які виникають у процесі усунення браку та доведення спортивної продукції до нормативної відповідності якості. Отже, без належної організації обліку неможливо досягнути позитивних результатів діяльності, оскільки вона є одним із найвідповідальніших етапів створення

підприємства, а також запорукою рентабельності в майбутньому [1]. Це підкреслює актуальність та нагальну необхідність у здійсненні подібного дослідження.

Питання бухгалтерського обліку браку у виробництві продукції зосереджується у центрі уваги значного переліку вітчизняних вчених та науковців, оскільки невідповідність продукції встановленим стандартам або технічним умовам має прямі наслідки на процес формування виробничої вартості продукції на підприємстві. Незважаючи на значний перелік вітчизняних вчених: В. Лень, Ф. Бутинець, Н. Білова, Д. Кучерак, Д. Чирка, І. Басманов, Т. Олексенко, С. Легенчук, О. Петрук, К. Вольська, М. Кутер, Я. Соколов, Л. Маценко, питання організації браку у виробництві залишається не вирішеним.

Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій № 291 від 30.11.1999 року для узагальнення інформації відносно втрат від браку у виробництві призначений рахунок 24 «Брак у виробництві», який не має деталізації [1].

Згідно з НП(С)БО 16 «Витрати» №318 від 31.12.1999 року у складі інших прямих витрат мають місце втрати від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин продукції (виробів, напівфабрикатів) [2].

Враховуючи галузеві особливості здійснення бухгалтерського обліку на підприємстві, яке задіяне у виробництві спортивної продукції, на наш погляд, є доцільним здійснити деталізацію рахунка 24 «Брак у виробництві» на зовнішній брак, який виявлений після здійснення реалізації спортивної продукції та внутрішній брак, який виявлений на стадіях виробництва спортивної продукції.

Загалом пропонується здійснювати облік виявленого зовнішнього та внутрішнього браку на наступних субрахунках: 241 «Зовнішній брак у виробництві спортивної продукції»; 242 «Внутрішній брак у виробництві спортивної продукції».

Запропоновані субрахунки не повинні мати сальдо на кінець місяця, зокрема вони мають бути включеними до собівартості спортивної продукції, де виявлено брак. У разі виявлення браку з вини працівника, такий брак не включається до собівартості спортивної продукції, а має бути включеним до складу операційних витрат з подальшим відшкодуванням вартості відповідальною особою.

Розглянемо відображення операцій у системі рахунків бухгалтерського обліку відносно обліку зовнішнього та внутрішнього браку, який може виникнути у ході господарської діяльності підприємства, яке задіяне у виробництві спортивної продукції (див. табл.).

Таблиця

Бухгалтерський облік зовнішнього та внутрішнього браку на підприємстві виробництва спортивної продукції

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1. Облік зовнішнього браку у виробництві спортивної продукції (гарантійна заміна)				
1	Повернення забракованої спортивної продукції клієнтом	241	631	5 000,00
2	Податковий кредит із податку на додану вартість	641	631	1 000,00
3	Виправлення браку за ціною можливого використання	26	241	3 600,00
4	Втрати від браку віднесені на інші операційні витрати	949	241	1 400,00
5	Витрати, списані на фінансовий результат операційної діяльності	791	949	1 400,00
6	Передано спортивну продукцію клієнту (виправлений брак)	631	26	5 000,00
7	Податкове зобов'язання із податку на додану вартість	631	641	1 000,00
2.1 Облік внутрішнього браку у виробництві спортивної продукції (виправлення браку не з вини працівника)				
1	Оприбутковано браковану спортивну продукцію	242	23	3 500,00
2	Витрати із оплати праці працівників на виправлення браку	242	661	1 000,00
3	Витрати на соціальні нарахування на виправлення браку	242	651	220,00
4	Матеріальні витрати на виправлення браку	242	201	500,00
5	Оприбуткована спортивна продукція після усунення браку за ціною можливого використання	26	242	4 900,00
6	Сума браку понад технічні норми	947	242	320,00
7	Витрати списані на результат операційної діяльності	791	947	320,00

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
2.2 Облік внутрішнього браку у виробництві спортивної продукції (виправлення браку з вини працівники)				
1	Оприбутковано браковану спортивну продукцію	242	26	1 700,00
2	Оприбуткована спортивна продукція після усунення браку за ціною можливого використання	26	242	1 200,00
3	Витрати від браку, які мають бути відшкодовані винною особою	947	242	500,00
4	Витрати, списані на результат операційної діяльності	791	947	500,00
5	Дохід від відшкодування вартості браку винною особою	375	716	600,00
6	Податкове зобов'язання із податку на додану вартість	716	641	100,00
7	Доходи списані на фінансовий результат операційної діяльності	716	791	500,00
8	Відображено утримання із заробітної плати вартості браку спортивної продукції	661	375	500,00

Джерело: запропоновано автором [2].

Отже, за результатами проведеного дослідження, нами запропоновано здійснювати облік бракованої спортивної продукції на субрахунках: 241 «Зовнішній брак у виробництві спортивної продукції» та 242 «Внутрішній брак у виробництві спортивної продукції».

Також виділена кореспонденція рахунків відносно обліку зовнішнього браку у виробництві спортивної продукції (гарантійна заміна) та обліку внутрішнього браку у виробництві спортивної продукції, на прикладі виправлення браку не з вини працівники та з вини працівника). Дана кореспонденція рахунків розроблена у відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємства та організацій тощо [2-3].

Список використаних джерел

1. Акименко О. Ю. Рациональна організація обліку як основа забезпечення ефективного управління підприємством. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету: Серія "Економічні науки"*. 2013. № 3(68). С. 69-75. 2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій № 291 від 30.11.1999 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>. 3. НП(С)БО 16 «Витрати» № 318 від 31.12.1999 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

УДК 657.471.1

І. С. Єрашова, здобувачка вищої освіти

Науковий керівник: **К. В. Гнедіна**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ПЛАНУВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ ВИТРАТ НА КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Ключові слова: витрати, планування витрат, контроль витрат, бюджет витрат.

Запорукою ефективної діяльності підприємств із подальшим отриманням прибутку є раціональна організація процесу контролю та планування витрат. Кожне підприємство прагне мінімізувати витрати з метою покращення результатів роботи. Для контролю за рівнем витрат необхідно чітко визначити методи їх обліку та висвітлити їх в обліковій політиці підприємства, встановити норми витрат та аналізувати відхилення від норм.

Облік витрат на комунальних підприємствах ведеться згідно з П(С)БО 16 [1], організовується з використанням системи реєстрів бухгалтерського обліку відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських